

استاندارد حسابرسی 501
شواهد حسابرسی – ملاحظات خاص در خصوص برخی از اقلام
(تجدید نظر شده 1395)

استاندارد حسابرسی 501
شواهد حسابرسی – ملاحظات خاص در خصوص برخی از اقلام
(تجدید نظر شده 1395)

فهرست

بند	
1	کلیات دامنه کاربرد
2	تاریخ اجرا
3	هدف
	الزامات
8-4	موجودی مواد و کالا
12-9	دعاوی حقوقی و ادعاها
13	اطلاعات قسمتها
	توضیحات کاربردی
ت-1 تا ت-16	موجودی مواد و کالا
ت-17 تا ت-25	دعاوی حقوقی و ادعاها
ت-26 و ت-27	اطلاعات قسمتها

این استاندارد باید همراه با استاندارد حسابرسی 200 "اهداف کلی حسابرس مستقل و انجام حسابرسی طبق استانداردهای حسابرسی" مطالعه شود.

استاندارد حسابرسی 501
شواهد حسابرسی – ملاحظات خاص در خصوص برخی از اقلام
(تجدید نظر شده 1395)

استاندارد حسابرسی 501
شواهد حسابرسی - ملاحظات خاص در خصوص برخی از اقلام
(تجدید نظر شده 1395)

کلیات

دامنه کاربرد

1. در این استاندارد، ملاحظات خاص حسابرس در کسب شواهد حسابرسی کافی و مناسب طبق استاندارد 330¹، استاندارد 500² و سایر استانداردهای حسابرسی مرتبط، با توجه به ابعاد خاص موجودی مواد و کالا، دعاوی حقوقی و ادعاهای مرتبط با واحد تجاری، و اطلاعات قسمتها در حسابرسی صورتهای مالی مطرح می شود.

تاریخ اجرا

2. این استاندارد برای حسابرسی صورتهای مالی که دوره مالی آنها از اول فروردین 1395 و پس از آن شروع می شود، لازم الاجراست.

هدف

3. هدف حسابرس، کسب شواهد حسابرسی کافی و مناسب در خصوص موارد زیر است:
- الف - وجود و وضعیت موجودی مواد و کالا،
 - ب - کامل بودن دعاوی حقوقی و ادعاهای مرتبط با واحد تجاری، و
 - پ - ارائه و افشای اطلاعات قسمتها طبق استانداردهای حسابداری مربوط.

الزامات

موجودی مواد و کالا

4. در مواردی که موجودی مواد و کالا از اقلام بااهمیت صورتهای مالی محسوب می شود، حسابرس باید از طریق روشهای زیر شواهد حسابرسی کافی و مناسب درباره وجود و وضعیت آنها بدست آورد:

الف - نظارت بر شمارش موجودی مواد و کالا، مگر آن که انجام این کار عملی نباشد. چنین کاری حسابرس را قادر می سازد تا: (رک: بندهای ت-1 تا ت-3)

1. دستورالعملها و روشهای واحد تجاری را برای ثبت و کنترل نتایج شمارش موجودی مواد و کالا ارزیابی کند، (رک: بند ت-4)

2. نحوه اجرای روشهای شمارش را مشاهده کند، (رک: بند ت-5)

3. موجودی مواد و کالا را واریسی کند، و (رک: بند ت-6)

4. شمارشهای نمونه ای را انجام دهد، و (رک: بندهای ت-7 و ت-8)

ب - اجرای روشهای حسابرسی در خصوص سوابق نهایی موجودی مواد و کالای پایان دوره واحد تجاری برای تعیین اینکه آیا آنها نتایج شمارش موجودی واقعی را به درستی منعکس می کنند یا خیر.

5. اگر شمارش موجودی مواد و کالا در تاریخی غیر از تاریخ صورتهای مالی صورت گیرد، حسابرس باید علاوه بر روشهای مورد نیاز طبق بند 4، روشهای حسابرسی دیگری را برای کسب شواهد حسابرسی در مورد اینکه آیا تغییرات موجودی مواد و کالا بین

1. استاندارد حسابرسی 330، "برخوردهای حسابرس با خطرهای ارزیابی شده (تجدید نظر شده 1393)"

2. استاندارد حسابرسی 500، "شواهد حسابرسی (تجدید نظر شده 1395)"

استاندارد حسابرسی 501

شواهد حسابرسی - ملاحظات خاص در خصوص برخی از اقلام

(تجدید نظر شده 1395)

6. تاریخ شمارش و تاریخ صورتهای مالی به گونه‌ای مناسب ثبت شده است یا خیر، اجرا کند. (رک: بندهای ت-9 تا ت-11)
- چنانچه حسابرس به دلیل شرایط پیش‌بینی نشده نتواند بر شمارش موجودی مواد و کالا در تاریخ صورتهای مالی نظارت کند، باید برخی از موجودیها را در تاریخی دیگر شمارش یا برشمارش آنها نظارت نماید، و روشهای حسابرسی را در مورد معاملات و سایر رویدادهای بین این دو تاریخ اجرا کند.
7. چنانچه نظارت بر شمارش موجودی مواد و کالا در تاریخ صورتهای مالی یا تاریخ دیگری عملی نباشد، حسابرس باید روشهای حسابرسی جایگزین را برای کسب شواهد حسابرسی کافی و مناسب در خصوص وجود و وضعیت موجودی مواد و کالا اجرا کند. اگر انجام این کار ممکن نباشد، حسابرس باید طبق استاندارد 705، اظهارنظر خود را در گزارش حسابرس تعدیل کند.¹ (رک: بندهای ت-12 تا ت-14)
8. اگر موجودی مواد و کالای واحد تجاری که توسط سایر اشخاص نگهداری و کنترل می‌شود، از لحاظ صورتهای مالی بااهمیت باشد، حسابرس باید از طریق اجرای یک یا هر دو مورد زیر، شواهد حسابرسی کافی و مناسب را درباره وجود و وضعیت این موجودیها کسب کند:
- الف - درخواست تأییدیه از سایر اشخاص درباره مقادیر و وضعیت موجودیهای مزبور. (رک: بند ت-15)
- ب - واریسی یا اجرای سایر روشهای حسابرسی مناسب در شرایط موجود. (رک: بند ت-16)

دعای حقوقی و ادعاها

9. حسابرس باید روشهای حسابرسی لازم، از جمله روشهای زیر را به منظور تشخیص دعای حقوقی و ادعاهای مرتبط با واحد تجاری که ممکن است موجب ایجاد خطرهای تحریف بااهمیت شوند، طراحی و اجرا کند: (رک: بندهای ت-17 تا ت-19)
- الف - پرس و جو از مدیران اجرایی و، در صورت لزوم، سایر اشخاص درون‌سازمانی، شامل وکیل حقوقی واحد تجاری.
- ب - بررسی صورتجلسات ارکان راهبری و مکاتبات بین واحد تجاری و وکیل حقوقی برون‌سازمانی آن، و
- پ - بررسی حساب هزینه‌های حقوقی. (رک: بند ت-20)
10. اگر حسابرس، خطر تحریف بااهمیتی را در خصوص دعای حقوقی و ادعاهای مشخص شده ارزیابی کند، یا هنگامی که روشهای حسابرسی اجرا شده حاکی از این باشد که ممکن است دعای حقوقی یا ادعاهای بااهمیت دیگری وجود داشته باشد، حسابرس باید علاوه بر روشهای الزامی طبق سایر استانداردهای حسابرسی، مستقیماً با وکیل حقوقی برون‌سازمانی واحد تجاری مکاتبه کند. حسابرس باید از طریق تأییدیه‌ای که توسط مدیران اجرایی تهیه و توسط حسابرس ارسال می‌گردد، از وکیل حقوقی برون‌سازمانی درخواست نماید که پاسخ‌ها را مستقیماً برای حسابرس ارسال کند. اگر قانون، مقررات یا مجامع حرفه‌ای ذیربط، وکیل حقوقی برون‌سازمانی را از مکاتبه مستقیم با حسابرس منع کرده باشد، حسابرس باید روشهای حسابرسی جایگزین را در این خصوص اجرا کند. (رک: بندهای ت-21 تا ت-25)
11. در موارد زیر حسابرس باید طبق استاندارد 705، اظهارنظر خود را در گزارش تعدیل کند:
- الف - مدیران اجرایی از مکاتبه و مذاکره حسابرس با وکیل حقوقی برون‌سازمانی واحد تجاری جلوگیری کنند، یا وکیل حقوقی از ارائه پاسخ مناسب به نامه درخواست تأییدیه خودداری ورزد، یا ممنوعیتی برای پاسخ وجود داشته باشد، و

1. استاندارد حسابرسی 705، "اظهارنظرهای تعدیل شده در گزارش حسابرس مستقل"

استاندارد حسابرسی 501

شواهد حسابرسی - ملاحظات خاص در خصوص برخی از اقلام

(تجدید نظر شده 1395)

ب - حسابرس با اجرای روشهای حسابرسی جایگزین نیز قادر به کسب شواهد حسابرسی کافی و مناسب نباشد.

تأییدیه کتبی

12. حسابرس باید از مدیران اجرایی و، در صورت لزوم، ارکان راهبری واحد تجاری درخواست کند تأییدیه‌ای را ارائه کنند مبنی بر اینکه همه دعاوی حقوقی و ادعاهای واقعی یا ممکن شناخته شده‌ای که هنگام تهیه صورتهای مالی، آثار آنها باید مورد توجه قرار گیرد، برای حسابرس افشا شده و حسابداری و افشای آن طبق استانداردهای حسابداری مربوط انجام شده است.

اطلاعات قسمتها

13. حسابرس باید از طریق موارد زیر، شواهد حسابرسی کافی و مناسب را در رابطه با ارائه و افشای اطلاعات قسمتها طبق استانداردهای حسابداری مربوط، کسب کند: (رک: بند 26)

الف - کسب شناخت از شیوه‌های مورد استفاده توسط مدیران اجرایی برای تعیین اطلاعات قسمتها، و: (رک: بند 27)

1. ارزیابی اینکه آیا احتمال دارد چنین شیوه‌هایی به افشا طبق استانداردهای حسابداری مربوط منجر شود یا خیر، و

2. در صورت لزوم، آزمون کاربرد این شیوه‌ها، و

ب - اجرای روشهای تحلیلی یا سایر روشهای حسابرسی متناسب با شرایط موجود.

توضیحات کاربردی

موجودی مواد و کالا

نظارت بر شمارش موجودی مواد و کالا (رک: بند 4-الف)

1- مدیران اجرایی عموماً روشهایی را برای شمارش موجودی مواد و کالا (حداقل سالی یکبار) برقرار می‌کنند تا مبنایی برای تهیه صورتهای مالی و اطمینان از قابلیت اتکای سیستم ثبت دائمی موجودی مواد و کالا واحد تجاری بدست آورند.

2- نظارت بر شمارش موجودی مواد و کالا مستلزم انجام موارد زیر است:

- واریسی موجودی مواد و کالا به منظور حصول اطمینان از وجود و ارزیابی وضعیت آن، و انجام شمارشهای نمونه‌ای،
- مشاهده رعایت دستورالعملهای واحد تجاری و اجرای روشهای ثبت و کنترل نتایج شمارش موجودی مواد و کالا، و
- کسب شواهد حسابرسی درباره قابلیت اتکای روشهای شمارش.

با توجه به نتایج ارزیابی خطر، رویکرد برنامه‌ریزی شده، و روشهای خاص اجرا شده توسط حسابرس، از این روشها می‌توان به عنوان آزمون کنترلها یا آزمونهای محتوا استفاده کرد.

3- موضوعات مرتبط با برنامه‌ریزی نظارت بر شمارش موجودی مواد و کالا (یا در طراحی و اجرای روشهای مندرج در بندهای 4 تا 8 این استاندارد) برای نمونه، شامل موارد زیر است:

- خطرهای تحریف بااهمیت مرتبط با موجودی مواد و کالا.
- ماهیت کنترلهای داخلی مرتبط با موجودی مواد و کالا.

استاندارد حسابرسی 501

شواهد حسابرسی - ملاحظات خاص در خصوص برخی از اقلام

(تجدید نظر شده 1395)

- ارزیابی حسابرس از وجود دستورالعملهای مناسب برای شمارش موجودی مواد و کالا.
- زمانبندی شمارش موجودی مواد و کالا.
- اینکه آیا واحد تجاری از سیستم ثبت دائمی موجودی مواد و کالا استفاده می کند یا خیر.
- محل نگهداری موجودی مواد و کالا، شامل اهمیت موجودی مواد و کالا و خطرهای تحریف بااهمیت در مکانهای متفاوت نگهداری آن، به منظور تصمیم گیری در خصوص تعیین مکان مناسب برای نظارت. استاندارد 600¹ به مشارکت حسابرسان بخش می پردازد و لذا در صورتی که چنین مشارکتی مربوط به نظارت بر شمارش موجودی مواد و کالا در مکانی دور باشد، می تواند مربوط تلقی شود.
- ضرورت استفاده از کارشناس. استاندارد 620² به استفاده از کارشناس برای کمک به حسابرس در کسب شواهد حسابرسی کافی و مناسب می پردازد.

ارزیابی دستورالعملها و روشهای واحد تجاری (رک: بند 4-الف-1)

- ت-4. موضوعات مرتبط با ارزیابی دستورالعملها و روشهای واحد تجاری برای ثبت و کنترل شمارش موجودی مواد و کالا شامل این موضوع می شود که آیا در آنها برای مثال، به موارد زیر پرداخته شده است یا خیر:
- انجام فعالیتهای کنترلی مناسب، نظیر جمع آوری سوابق مورد استفاده در شمارش موجودی مواد و کالا، کنترل سوابق استفاده نشده در شمارش و روشهای شمارش اول و شمارشهای بعدی.
 - تشخیص صحیح درصد تکمیل کار در جریان ساخت، موجودیهای کم گردش، راکد، ناباب یا معیوب و موجودیهای متعلق به اشخاص ثالث؛ نظیر کالای امانی دیگران نزد واحد تجاری.
 - در صورت لزوم، روشهای مورد استفاده برای برآورد مقادیر موجودی مواد و کالا، نظیر روشهای مورد نیاز برای برآورد مقادیر ذغال سنگ.
 - کنترلهای حاکم بر نقل و انتقالات درون سازمانی موجودی مواد و کالا و ورود و خروج آن پیش از تاریخ شمارش، حین شمارش و پس از آن.

مشاهده نحوه اجرای روشهای شمارش (رک: بند 4-الف-2)

- ت-5. مشاهده نحوه اجرای روشهای شمارش، برای مثال، روشهای مربوط به کنترلهای حاکم بر نقل و انتقال موجودی مواد و کالا پیش از تاریخ شمارش، حین شمارش و پس از آن، به حسابرس در کسب شواهد حسابرسی در خصوص طراحی و اجرای مناسب دستورالعملهای واحد تجاری و روشهای شمارش، کمک می کند. علاوه بر این، حسابرس ممکن است نسخه هایی از اطلاعات مربوط به انقطاع زمانی نظیر جزئیات نقل و انتقال موجودی مواد و کالا را کسب کند تا به وی در اجرای روشهای حسابرسی مرتبط با حسابداری چنین نقل و انتقالاتی در مراحل بعدی کمک کند.

1. استاندارد حسابرسی 600، "ملاحظات خاص در حسابرسی صورتهای مالی گروه (شامل کار حسابرسان بخش) (تجدید نظر شده 1389)"

2. استاندارد حسابرسی 620، "استفاده از نتایج کار کارشناس"

استاندارد حسابرسی 501
شواهد حسابرسی – ملاحظات خاص در خصوص برخی از اقلام
(تجدید نظر شده 1395)

وارسی موجودی مواد و کالا (رک: بند 4 - الف - 3)

ت-6. واریسی موجودی مواد و کالا هنگام نظارت بر شمارش آنها، به حسابرس کمک می‌کند از وجود موجودی مواد و کالا (و نه لزوماً مالکیت آنها)، و تشخیص شرایط خاص آنها نظیر موجودیهای ناباب، معیوب یا راکد اطمینان یابد.

انجام شمارشهای نمونه‌ای (رک: بند 4 - الف - 4)

ت-7. انجام شمارشهای نمونه‌ای، برای مثال، از طریق ردیابی اقلام انتخابی از بین سوابق شمارش واحد تجاری به موجودیها و ردیابی تعدادی از اقلام موجودی مواد و کالا به سوابق شمارش واحد تجاری، شواهد حسابرسی را در مورد کامل بودن و صحت این سوابق ارائه می‌کند.

ت-8. علاوه بر ثبت نتایج شمارشهای نمونه‌ای حسابرس، کسب نسخه‌ای از سوابق تکمیل شده شمارش موجودی مواد و کالا توسط واحد تجاری، به حسابرس در اجرای روشهای حسابرسی بعدی کمک می‌کند تا اطمینان یابد سوابق نهایی موجودی مواد و کالای واحد تجاری به درستی نتایج شمارش موجودی واقعی را منعکس می‌کند.

شمارش موجودی مواد و کالا در تاریخی غیر از تاریخ صورتهای مالی (رک: بند 5)

ت-9. شمارش موجودی مواد و کالا ممکن است بنا به ملاحظات عملی، در تاریخی (تاریخهایی) غیر از تاریخ صورتهای مالی انجام شود. چنین کاری ممکن است صرفنظر از اینکه واحد تجاری برای تعیین مقادیر موجودی مواد و کالا از روش ادواری یا سیستم ثبت دائمی استفاده می‌کند، انجام شود. در هر دو حالت، اثربخشی طراحی، اعمال و حفظ کنترلهای حاکم بر تغییرات در موجودیها تعیین می‌کند که آیا شمارش موجودی مواد و کالا در تاریخی (تاریخهایی) غیر از تاریخ صورتهای مالی برای اهداف حسابرسی، مناسب است یا خیر. در استاندارد 330، در خصوص اجرای آزمونهای محتوای دوره مورد حسابرسی، الزامات و رهنمودهایی ارائه شده است¹.

ت-10. در مواردی که از سیستم ثبت دائمی موجودی مواد و کالا استفاده می‌شود، مدیران اجرایی ممکن است شمارش یا آزمونهای دیگری را برای اطمینان از قابلیت اتکای مقادیر موجودی مندرج در سوابق ثبت دائمی موجودی مواد و کالای واحد تجاری اجرا کنند. در برخی موارد، مدیران اجرایی یا حسابرس ممکن است مغایرتهایی را بین سوابق ثبت دائمی موجودی و مقادیر موجودی در دسترس مشخص کنند. این مغایرتها ممکن است بیانگر اثربخش نبودن کارکرد کنترلهای حاکم بر تغییرات موجودیها باشد.

ت-11. هنگام طراحی روشهای حسابرسی جهت کسب شواهد حسابرسی در مورد اینکه آیا تغییر در مبالغ موجودی مواد و کالا بین تاریخ (تاریخهای) شمارش موجودیها و سوابق نهایی آن به گونه‌ای مناسب ثبت شده است یا خیر، ملاحظات مربوط شامل موارد مندرج در زیر می‌شود:

- اینکه آیا ثبتهای اصلاحی در سیستم ثبت دائمی موجودی مواد و کالا به گونه‌ای مناسب انجام شده است یا خیر.
- قابلیت اتکای سوابق ثبت دائمی موجودی مواد و کالای واحد تجاری.

1. استاندارد حسابرسی 330، بندهای 22 و 23

استاندارد حسابرسی 501

شواهد حسابرسی - ملاحظات خاص در خصوص برخی از اقلام

(تجدید نظر شده 1395)

• دلایل وجود مغایرت عمده بین اطلاعات کسب شده در حین شمارش و سوابق ثبت دائمی موجودی مواد و کالا.

غیرعملی بودن نظارت بر شمارش موجودی مواد و کالا (رک: بند 7)

ت-12. در برخی موارد، نظارت بر شمارش موجودی مواد و کالا ممکن است به دلیل عواملی چون ماهیت و محل استقرار موجودیها عملی نباشد، برای مثال، زمانی که موجودی در محلی نگهداری می شود که ممکن است حضور در آن، امنیت حسابرسان را تهدید کند. با این حال، دشواریهای معمول در کسب شواهد، نمی تواند دلیل موجهی برای غیرعملی محسوب کردن نظارت، توسط حسابرسان باشد. به علاوه، همانطور که در استاندارد 200¹ تصریح شده است، موضوع دشواری، زمان بر بودن و هزینه بر بودن نیز به خودی خود مبنای معتبری برای این نیست که حسابرسان آن روشهای حسابرسی را که جایگزینی ندارد، حذف کند یا به آن شواهد حسابرسی اکتفا کند که به اندازه کافی متقاعد کننده نیست.

ت-13. در برخی موارد که نظارت بر شمارش موجودی مواد و کالا عملی نیست، سایر روشهای حسابرسی نظیر واریسی مستندات فروش اقلام خاصی از موجودیها که پیش از تاریخ شمارش خریداری یا تحصیل شده اند، ممکن است شواهد حسابرسی کافی و مناسبی در مورد وجود و وضعیت موجودیها فراهم کند.

ت-14. با این وجود، در برخی موارد، ممکن است کسب شواهد حسابرسی کافی و مناسب در مورد وجود و وضعیت موجودیها با اجرای سایر روشهای حسابرسی میسر نباشد. در چنین مواردی، طبق استاندارد 705، حسابرسان ملزم است به دلیل محدودیت در دامنه حسابرسی، اظهار نظر خود را در گزارش حسابرسان تعدیل کند.²

موجودی مواد و کالای واحد تجاری نزد سایر اشخاص

کسب تأییدیه (رک: بند 8-الف)

ت-15. در استاندارد 505³ الزامات و رهنمودهایی در خصوص اجرای روشهای کسب تأییدیه برون سازمانی ارائه شده است.

سایر روشهای حسابرسی (رک: بند 8-ب)

ت-16. بسته به شرایط، برای مثال، زمانی که اطلاعاتی کسب می شود که تردید در مورد درستکاری و بی طرفی سایر اشخاص را افزایش می دهد، حسابرسان ممکن است بررسی کنند که آیا اجرای سایر روشهای حسابرسی به جای، یا علاوه بر، کسب تأییدیه از سایر اشخاص مناسب است یا خیر. نمونه هایی از سایر روشهای حسابرسی به شرح زیر است:

• در صورت امکان، نظارت بر شمارش موجودی مواد و کالای امانی نزد سایر اشخاص یا برنامه ریزی برای نظارت بر شمارش آنها توسط حسابرسان دیگر.

• دریافت گزارش از حسابرسان سایر اشخاص درباره کفایت کنترل های داخلی آنها به منظور حصول اطمینان از شمارش صحیح و حفاظت کافی از مواد و کالای امانی.

1. استاندارد حسابرسی 200، "اهداف کلی حسابرسان مستقل و انجام حسابرسی طبق استانداردهای حسابرسی (تجدید نظر شده 1391)"

2. استاندارد حسابرسی 705، بند 13

3. استاندارد حسابرسی 505، "تأییدیه های برون سازمانی (تجدید نظر شده 1392)"

استاندارد حسابرسی 501

شواهد حسابرسی – ملاحظات خاص در خصوص برخی از اقلام

(تجدید نظر شده 1395)

- واریسی مستندات مربوط به مواد و کالای امانی نزد سایر اشخاص؛ نظیر برکهای رسید انبار.
- درخواست تأییدیه از سایر اشخاصی که موجودی مواد و کالای واحد تجاری نزد آنها به وثیقه گذاشته شده است.

دعاوی حقوقی و ادعاها

کامل بودن دعاوی حقوقی و ادعاها (رک: بند 9)

ت-17. دعاوی حقوقی و ادعاهای مرتبط با واحد تجاری ممکن است آثار بااهمیتی بر صورتهای مالی آن داشته باشد و از این رو، ممکن است مستلزم افشا و یا در نظر گرفتن ذخیره در صورتهای مالی باشد.

ت-18. علاوه بر روشهای مشخص شده در بند 9، سایر روشهای مرتبط، برای مثال، شامل استفاده از اطلاعات کسب شده از طریق روشهای ارزیابی خطر انجام شده به عنوان بخشی از فرایند کسب شناخت از واحد تجاری و محیط آن می باشد که به حسابرس کمک می کند از دعاوی حقوقی و ادعاهای مربوط به واحد تجاری آگاهی پیدا کند.

ت-19. شواهد حسابرسی کسب شده به منظور تشخیص دعاوی حقوقی و ادعاهایی که ممکن است موجب ایجاد خطر تحریف بااهمیت شود نیز ممکن است شواهد حسابرسی مناسبی در مورد سایر مقاصد، نظیر ارزیابی یا اندازه گیری دعاوی حقوقی یا ادعاها فراهم آورد. در استاندارد 540¹ الزامات و رهنمودهایی در مورد نکات مورد توجه حسابرس در خصوص دعاوی حقوقی و ادعاهای مستلزم برآوردهای حسابداری یا موارد افشای مرتبط در صورتهای مالی، ارائه شده است.

بررسی حساب هزینه های حقوقی (رک: بند 9-پ)

ت-20. بسته به شرایط، حسابرس ممکن است در بررسی حساب هزینه های حقوقی، رسیدگی به مدارک اولیه مرتبط، نظیر صورت حسابهای هزینه های حقوقی را مناسب بداند.

مکاتبه یا مذاکره با وکیل حقوقی برون سازمانی واحد تجاری (رک: بندهای 10 و 11)

ت-21. مکاتبه مستقیم با وکیل حقوقی برون سازمانی به حسابرس کمک می کند تا شواهد حسابرسی کافی و مناسب را درباره آگاهی مدیران اجرایی از وجود دعاوی حقوقی و ادعاهای بالقوه بااهمیت و معقول بودن برآورد مدیران اجرایی از آثار مالی آنها، شامل هزینه های مربوط به آن، بدست آورد.

ت-22. در برخی موارد، حسابرس ممکن است درصدد دریافت اطلاعات مستقیم از وکیل حقوقی برون سازمانی از طریق کسب تأییدیه باشد. برای این منظور، در درخواست تأییدیه از وکیل حقوقی برون سازمانی واحد تجاری خواسته می شود تا هرگونه دعاوی حقوقی و ادعایی که وی از آن آگاه است را همراه با ارزیابی وی از نتیجه دعاوی حقوقی و ادعاها و برآورد آثار مالی آنها شامل هزینه های مربوط به آن، به اطلاع حسابرس برساند.

ت-23. چنانچه دریافت پاسخ مناسب از وکیل حقوقی برون سازمانی بعید به نظر برسد، برای مثال، چنانچه مجامع حرفه ای ذیربط، وی را از پاسخ به درخواست تأییدیه منع کند، حسابرس می تواند در مکاتبه مستقیم، از تأییدیه خاص استفاده کند. برای این منظور، تأییدیه خاص شامل موارد زیر خواهد بود:

1. استاندارد حسابرسی 540، "حسابرسی برآوردهای حسابداری، شامل برآوردهای حسابداری ارزش منصفانه و موارد افشای مرتبط (تجدید نظر شده 1392)"

استاندارد حسابرسی 501

شواهد حسابرسی - ملاحظات خاص در خصوص برخی از اقلام

(تجدید نظر شده 1395)

الف - فهرست دعاوی و ادعاها.

ب - ارزیابی مدیران اجرایی از نتیجه دعاوی حقوقی و ادعاهای مشخص شده، در صورت وجود، و برآورد آثار مالی آنها، شامل هزینه‌های مربوط به آن.

پ - درخواست از وکیل حقوقی برون‌سازمانی برای تأیید معقول بودن ارزیابیهای مدیران اجرایی و ارائه اطلاعات تکمیلی در صورت تشخیص نقص یا نارسایی در آن فهرست.

ت-24. در برخی شرایط، حسابرس ممکن است ناگزیر از مذاکره با وکیل حقوقی برون‌سازمانی واحد تجاری درباره نتایج احتمالی دعاوی حقوقی و ادعاها باشد. چنین شرایطی، برای مثال، در موارد زیر پیش می‌آید:

- حسابرس بر این باور باشد که موضوع متضمن خطر تحریف بااهمیت است.
- موضوع مورد نظر پیچیده باشد.
- بین مدیران اجرایی و وکیل حقوقی برون‌سازمانی واحد تجاری اختلاف نظر وجود داشته باشد.
- معمولاً، اینگونه مذاکرات مستلزم کسب اجازه از مدیران اجرایی واحد تجاری است و با حضور نماینده آنان انجام می‌شود.

ت-25. طبق استاندارد 700، حسابرس نباید تاریخ گزارش خود را به تاریخی قبل از تاریخ تکمیل فرایند کسب شواهد حسابرسی کافی و مناسب به عنوان مبنای اظهار نظر حسابرس نسبت به صورتهای مالی تاریخ‌گذاری کند. شواهد حسابرسی در مورد آخرین وضعیت دعاوی حقوقی و ادعاها تا تاریخ گزارش حسابرس ممکن است با پرس و جو از مدیران اجرایی شامل وکیل حقوقی درون‌سازمانی که مسئول پرداختن به موضوعات مرتبط است، کسب شود. در برخی موارد، حسابرس ممکن است ضروری بداند که اطلاعات به روز را از وکیل حقوقی برون‌سازمانی واحد تجاری کسب کند.

اطلاعات قسمتها (رک: بند 13)

ت-26. طبق استانداردهای حسابداری مربوط، واحد تجاری ممکن است ملزم یا مجاز به افشای اطلاعات قسمتها در صورتهای مالی باشد. مسئولیت حسابرس در این رابطه، معطوف به ارائه و افشای اطلاعات قسمتها در رابطه با صورتهای مالی به عنوان یک مجموعه واحد است. بنابراین، حسابرس ملزم به اجرای روشهای حسابرسی برای اظهار نظر نسبت به اطلاعات قسمتها به طور جداگانه نیست.

کسب شناخت از شیوه‌های مورد استفاده مدیران اجرایی (رک: بند 13-الف)

ت-27. بسته به شرایط، نمونه‌هایی از موضوعاتی که ممکن است هنگام کسب شناخت از شیوه‌های مورد استفاده مدیران اجرایی در تعیین اطلاعات قسمتها، مربوط تلقی شود و اینکه آیا چنین شیوه‌هایی به احتمال زیاد منجر به افشای اطلاعات طبق استانداردهای حسابداری مربوط می‌شود یا خیر، به شرح زیر است:

- فروش، نقل و انتقالات و هزینه‌های بین قسمتها و حذف مبالغ بین قسمتها.
- مقایسه بودجه‌ها و سایر نتایج مورد انتظار، برای مثال سود عملیاتی به عنوان درصدی از فروش.
- تخصیص داراییها و هزینه‌ها به قسمتها.

استاندارد حسابرسی 501

شواهد حسابرسی – ملاحظات خاص در خصوص برخی از اقلام

(تجدید نظر شده 1395)

- یکنواختی با دوره‌های مالی قبل، و کفایت افشا در مواردی که رویه‌ها تغییر یافته است.